

ЙОН ЛУКА КАРАДЖАЛЕ АБУ-ХАСАН

Превод от румънски: Златка Юфу, 1969

chitanka.info

През царуването на великия халиф Харун-ал-Рашид, живял в Багдад един богат търговец. Той имал стара жена и син на име Абу-Хасан, когото държал много строго чак докъм тридесетгодишната му възраст.

Когато търговецът умрял, Абу-Хасан наследил богатството, трупащо цял живот от баща му. Но синът не искал да живее като баща си. Дотогава не бил получавал от него и стотинка повече, отколкото му трябвало, за да преживее; и сега намислил да харчи според възможностите, предложени му от съдбата. Разделил богатството си на

две равни части: с едната накупил имоти, които му носели достатъчно, за да живее добре, без да се докосва до главницата, а с другата част, която била в суха пара, решил да го удари на веселби, като отплата за претърпените лишения, наложени му от баща му до такава зряла възраст; но се закле, че след като задоволи всичките си желания, няма да похарчи нито пара повече от определената сума.

Събрал Абу-Хасан около си цяла чета свои връстници и от този ден мислел само какво да направи, за да прекарат по-приятно времето си. Не се задоволил само с веселби и пиршества, с най-отбрани и скъпи гозби и напитки — а довел и най-прочутите свирачи, а след това най-видните танцьорки и танцьори от Багдад.

Тези пиршества, които от ден на ден стрували все по-скъпо, хвърлили Абу-Хасан в такива разходи, че той пропилял всичко само за една година.

И щом престанал да устройва пиршества, приятелите му го изоставили; дори като го зърнели, бягали от него. А ако случайно се сблъсквал с някого от тях и поисквал да го спре, за да му каже нещо, онзи се извинявал, че бърза и че няма време за разговори, и веднага си тръгвал.

Огорчението, че приятелите му са го изоставили, било по-голямо, отколкото преди радостта, която изпитвал от тяхната любов.

Веднъж, както си бил помръкнал и замислен, той влязъл в стаята на майка си с наведена глава и седнал на края на дивана, далече от нея.

— Какво ти е, синко? — попитала го старицата. — Защо си толкова посърнал и отпаднал? Да беше загубил всичко, каквото имаш на тоя свят, пак нямаше да изглеждаш тъй попарен... Знам, че след като толкова неразумно пиля парите си, сега не са ти останали много. Ти беше господар на богатството си и аз не поисках да се противопоставям на необмислените ти постъпки, още повече като знаех, че умно пазиш половината от имота си. Не виждам какво може да те хвърли в такава черна горест.

При тези думи на старицата Абу-Хасан се просълзил и рекъл:

— Мамо, ти знаеш как живях цяла година. Бях събрал толкова приятели около себе си: тъпчех ги до гуша с лакомства, дори похарчих всичко. А сега, когато нямам вече какво да им дам, всички ме изоставиха. Като казвам, че повече нямам с какво да ги гощавам, аз разбирам парите, дето бях отделил за пиршества; а колкото до имота,

слава богу, опазил съм го и сега знам как да използвам онова, което за щастие ми е останало. Искам само да разбера докъде може да стигне неблагодарността на приятелите ми. Ще ги помоля да съберат помежду си пари, за да ме измъкнат от злочестината, в която съм изпаднал. Но това го правя, както ти казах, само за да видя дали има у тях капка признателност.

— Синко, няма да ти преча, стори, каквото си намислил — отговорила майка му. — Но отсега мога да ти кажа, че напразно се надяваш. Ти още не знаеш какво значи приятели по пиршества. Но ще научиш.

— Разбирам и ти вярвам, мамо — казал Абу-Хасан, — но искам сам да се убедя в подлостта и безчовечието им.

И Абу-Хасан излязъл; правил-струвал и намерил всичките си приятели. Казал им в какво голямо затруднение се намира и ги помолил да развържат кесиите си и да му помогнат. Не забравил дори и да им напомни, че е осиромашал най-вече, защото е харчил така неразумно по пиршества и веселби, та дано ги трогне. Нито един от приятелите му не се разчувствувал от хубавите думи. Някои дори го изгонили. Той се върнал вкъщи до дън душа огорчен и рекъл на старицата:

— Ех, мамо, мамо, вярно ми каза ти; вместо приятели намерих неблагоприятни подлеци. Свърши се! Да не ги видя вече!

Абу-Хасан решил да се пази отсега нататък от всякаква щедрост. Пресметнал добре доходите си и ги разпределил така, че да стигат за всекидневните му нужди и да му дават възможност да кани на трапезата си всяка вечер по един гостенин, когото да гощава скромно, но прилично. После се зарекъл: поканеният да е винаги чужденец, пристигнал в Багдад същия ден, за да може да го отпрати веднага след оказаното му за една ноц гостоприемство.

Речено-сторено. Рано сутрин Абу-Хасан купувал всичко необходимо за трапезата, а привечер отивал и сядал до Багдадския мост; щом зърнел чужденец, първият, който излезел насреща му, беден или богат, Абу-Хасан го поканвал учтиво да му направи чест да вечеря с него и да пренощува в неговия дом.

Вечерята у Абу-Хасан не била много богата, но вкусна и чисто приготвена, такава, че да може да задоволи всеки гостенин — пътник. Още повече че на трапезата му никога не липсвали хубаво вино и веселие; вместо да говори с гостенина си за политика или за търговски работи, той повече обичал да разказва приятни и забавни неща. По природа бил любезен и сговорчив и умее да разтуши своя събеседник, колкото и печален да бил той.

На другия ден заранта казвал на гостенина си:

— Когато снощи те поканих в моя дом, казах ти и какъв обичай имам; не се сърди, че сега те каня да си тръгваш; имам си причини да постъпвам така. Иди да си гледаш работите... Върви си с бога!

Една вечер, както си седял на края на моста, ето че минал халифът Харун-ал-Рашид, преоблечен така, че никой да не го познае.

Този владетел имал много добри и умни служители, но искал сам да види и разбере как вървят работите в царството му. И затова често ходел из Багдад, преоблечен най-различно. През тази вечер бил предрешен като търговец от град Мусул, който уж току-що бил слязъл от кораба отвъд моста. След него вървял грамаден и як роб, същински великан.

По облеклото си срещнатият изглеждал знатен и достоен за уважение мъж. Абу-Хасан станал, направил му нисък поклон и учтиво му рекъл:

— Препочтени господине, добре дошъл в нашия град Багдад; най-покорно те моля да почетеш моята трапеза и да пренощуваш в моя дом, за да си починеш от дългия път.

И за да го склони, той му разказал накратко какъв обичай имал с гостите си.

Халифът се развеселил от прищявката на Абу-Хасан и поискал да опознае по-отблизо този чудак. Отговорил му веднага, че с радост ще се възползува от гостоприемството на един толкова любезен мъж, за колкото и кратко време да е, и че е готов да го последва.

Абу-Хасан и не подозирал, че съдбата му е пратила такъв знатен гост, и се държал с халифа като с равен. Завел го у дома си, настанил го в много чиста стая и го поканил да седне на най-лично място на дивана. Вечерята била готова и трапезата сложена. Майката на Абу-Хасан била изкусна готвачка и им поднесла три вида гозби: гълъби, готвени със зарзават и ориз, гъска на фурна, а накрая печен петел с наредени около него четири зачервени пиленца. Само толкоз, но всичко било майсторски приготвено.

Абу-Хасан седнал срещу своя гост; яли двамата, без да разговарят и без да пият, както било обичай по тези места.

Когато се нахранили, старата раздигнала трапезата и им принесла всякакви плодове, каквито имало по това време на годината, и сухи бадемове курабии. Стъмнило се съвсем, запалили свещите и Абу-Хасан донесъл стомни с вино и чаши, поставил ги до себе си и помолил майка си да нахрани и роба, дошъл с гостенина. Отново седнали край трапезата. Абу-Хасан взел една чаша, напълнил я с вино, станал прав и рекъл на госта си:

— Препочтени господине, каня те да правиш като мен. Не знам какво мислиш ти, но аз, право да ти кажа, смятам, че който мрази

виното, защото иска да изглежда мъдър, не е никакъв мъдрец. Веселието е добро нещо, трябва да го търсим и ще го намерим на дъното на чашата.

Абу-Хасан пресушил чашата си, а халифът му отговорил:

— Умни приказки думаш, ти си порядъчен човек. Приятно ми е, че те виждам развеселен и с добро настроение и те моля да сипеш и на мене.

Абу-Хасан напълнил чашата на гостенина си с думите:

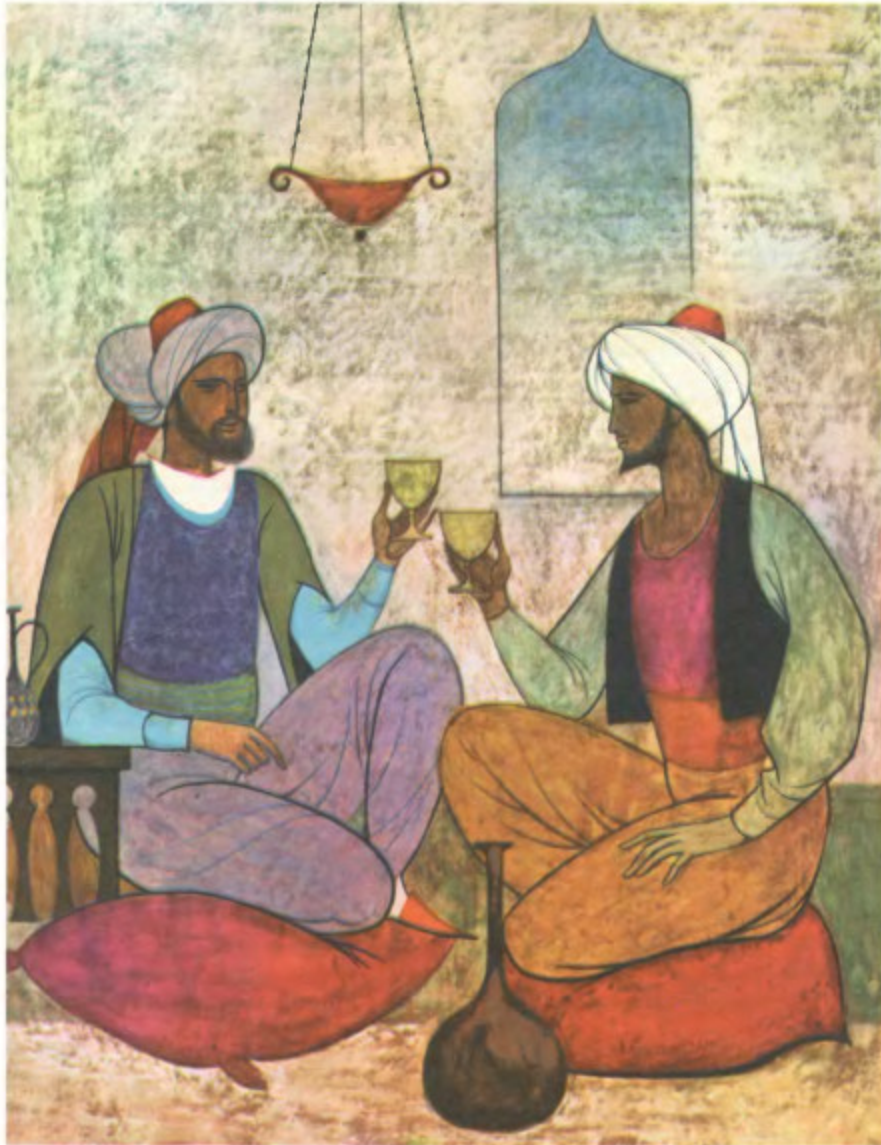
— Пийни, препочтени господине, и кажи право: нали виното е добро?

Халифът пил, а Абу-Хасан му рекъл:

— Аз още щом те съгледах на моста и разбрах, че си човек, който знае как да живее. Какво да ти кажа повече... Безкрайно съм доволен и ми е драго, че днес срещнах такъв благороден мъж като тебе. Допадаш ми много... Халал да ти е!... Да си жив и здрав!

Думите на Абу-Хасан направили голямо удоволствие на халифа, който също бил веселяк и затова постоянно подтиквавал домакина да пие; искал да го опознае по-добре. От дума на дума Абу-Хасан си казал името, разправил как живее, какви неприятности е имал и завършил с думите:

— Никак не съжалявам, че се разочаровах от приятелите си. Ако не се беше случило така, късметът ми може би нямаше да ме срещне с един толкова достоен чужденец като тебе.

Доволен от обясненията на Абу-Хасан, халифът му отвърнал:

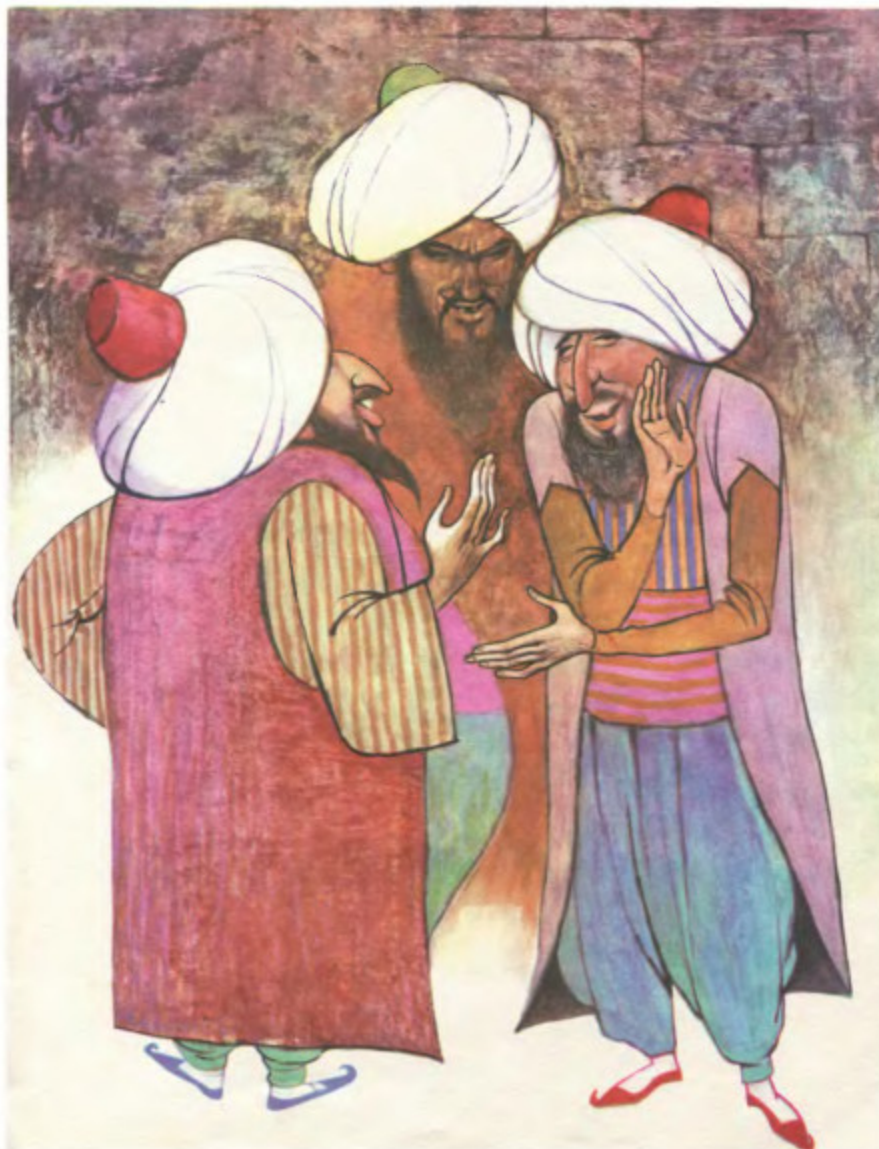
— Ти си достоен за похвала, приятелю, заедно си взел такова мъдро решение и още повече че го изпълняваш, и право да ти кажа, завиждам ти на щастието. Имаш всеки ден удоволствието да посрещнеш у дома си и на трапезата си по един почтен човек и да си поприказваш сладко с него, като така го задължаваш, където и да отиде, да те споменува и да хвали къщата ти, хляба ти и благопристойното ти гостоприемство. Но ето че се разбъбрихме и не забелязваме, че виното стои и ветрее... Моля те пий, пък налей и на мене.

И така двамата се черпили и си разказвали един другиму приятни неща. Станало късно. Гостенинът казал, че е уморен от дългия път и че трябва да си почине.

— И после — добавил той, — не бих искал заради мен и ти да не си починеш. Хайде да лягаме. Аз утре може да си отида, преди ти да си се събудил, затова отсега ще ти река, че съм възхитен от гостоприемството ти, то ме задължава толкова много. Съжалявам само за едно: не знам как да ти се отблагодаря. Каж ми, моля те с какво мога да се отплатя за любезното ти гостоприемство, искам да разбереш, че не си срещнал един непризнателен човек. Не е възможно човек като тебе да няма някаква работа или нужда и да не иска тя да се разреши, както му е по угода. Тъй както ме гледаш, обикновен търговец, но мога и аз да направя нещо за теб, ако не лично, поне с помощта на някой приятел.

На тези учтиви думи на търговеца Абу-Хасан отговорил:

— Препочтени господине, убеден съм, че си така благосклонен към мен не само от учтивост. Но повярвай ми, нямам никакви грижи, нито сметки с някого и не искам от никого нищо. Слава и почести не ме влекат и аз съм предоволен от съдбата си. Много ти благодаря, задето посети къщата ми и почете моята трапеза, добра, лоша, такава, каквата е... И все пак, като че и аз имам нещо, което ме ядосва, но не чак толкова, че да загубя спокойствието си. Да ти кажа за какво става дума... Тук, в нашия град, в Багдад, всяка махала си има своя джамия с по един имамин, сиреч поп, който е задължен да казва молитвите в уречените от вярата ни часове. Имаминът на нашата джамия е един висок и мършав старец, вечно начумерен и голям лицемер. И настоятелите, четирима мои съседи, са също като него страшно завистливи и проклетни старци. Всеки ден се събират и за друго не говорят, а само клюки и злословия, пускат фитили и създават омразия в цялата махала. Умират от мъка, че не могат да бъдат господари над всички, да ги водят за носа, както на тях им се иска. Е, видиш ли? Това ми е заседнало на душата. Вместо попът да си гледа молитвите, а настоятелите да се грижат за джамията, те се заяждат с хората и не ги оставят да си живеят мирно.

— Да, както разбирам — рекъл халифът, — ти искаш да поскъсиш езиците на тези злословници.

— Точно така! — отговорил Абу-Хасан. — Ах! Защо бог не ме направи халиф за един ден, само за един ден!

— Е, да кажем, че станеш халиф... какво ще сториш?

— Какво ще сторя ли?... Такова нещо, дето да се помни... Такъв урок ще им дам, че всички порядъчни хора ще останат доволни: ще заповядам да ударят на всеки настоятел по сто пръчки по ходилата, а на имамина — четиристотин, да се научат, че не е тяхна работа да мътят живота на махленците ни.

Тази Абухасанова мисъл се видяла на халифа много забавна и той рекъл:

— Харесва ми това твое желание, виждам, че то идва от справедливо сърце, което не търпи злината да остане ненаказана. Много ми се иска да видя това ти желание изпълнено... А знаеш ли, може пък тази работа да не е чак толкова трудна, колкото ти изглежда... Аз вярвам, че ако халифът узнае мислите ти, ще те сподоби с властта си за един ден... И такъв, какъвто ме гледаш, търговец като всички търговци, кой знае дали няма да мога да ти помогна да я получиш.

— Е, недей — рекъл Абу-Хасан, — не ми се подбивай и ти. Ако халифът научи, и той сигурно ще се подбие на моите дрънканици... Но виж, ако можеше той някак да подочуе какво вършат нашите преподобни отци и да ги накаже!...

— Опазил ме бог от такова нещо! Никак не се подбивам — казал гостенинът, — а сигурно и халифът няма да се подбива... но да оставим това. Наближава вече полунощ, хайде да спим!

— То добре, но в стомната има още нещичко на дъното. Добре ще е първом да я пресушим и след това да си легнем. Едно нещо ще те помоля само: ако утре си отидеш, преди да съм станал, не оставяй пътната врата отворена.

Докато Абу-Хасан говорел, халифът вдигнал стомната, напълнил чашата си, изпил я до дъно и благодарил още веднъж за сърдечното гостоприемство.

Сетне незабелязано сипал в чашата на домакина някакъв прах, толкоз, колкото могъл да вземе с два пръста от една кутийка, която винаги носел със себе си. А върху праха налял останалото в стомната вино. След това му подал чашата и казал:

— А сега, обични стопанино, моля те, поemi от мен тази чаша и я пресуши в моя чест и заради моята любов към тебе.

С радостно сърце Абу-Хасан поел чашата с дясната си ръка и я вдигнал високо. Сложил лявата си ръка на гърдите, поклонил се почтително и на един дъх изпил виното до дъно... Но още не оставил празната чаша и усетил как тялото му натежава, изтегнал се полекичка на дивана и заспал така бързо, че гостенинът се засмял, повикал роба си, който чакал вече на вратата, и му казал:

— Вземи на гръб този човек и запомни къде се намира къщата му, та да знаеш къде да го върнеш утре, когато ти заповядам.

И напуснали безшумно къщата: робът, който носел дълбоко спящия Абу-Хасан, и халифът, който нарочно оставил пътната врата отворена.

Щом стигнали в палата, отишли в залата, дето чакали всички царедворци.

— Съблечете този човек и го сложете да спи в моето легло — казал халифът.

Царедворците разсъблekli внимателно Абу-Хасан, облекли му халифския халат и хубавичко го настанили в царското легло. След това халифът повикал доверените си люде — мъже и жени, — и им рекъл:

— Виждате ли човека, който спи там? Утре сутринта ще постъпите с него точно така, както постъпвате с мен, когато се събуждам, и докато той се намира пред вас, за мен няма да мислите; докато аз не заповядам нещо друго, неговите заповеди ще бъдат закон за вас — сега той е ваш халиф.

Без да продумат, царедворците се поклонили дълбоко и всеки от тях мислел как да изпълни по-добре заповедите на своя господар.

След това халифът излязъл и изпратил да викнат великия везир Джафар. Щом той пристигнал, халифът му казал:

— Джафаре, чуй за какво те повиках: когато утре заранта дойдеш да получиш заповедите ми, не се учудвай, като видиш, че на престола ми седи този човек, който спи там. Изслушай и изпълни съвсем точно всичките му разпоредби. Ако го обхване щедрост и ти заповяда да раздаваш наляво и надясно дарове — ще го сториш, дори да изпразниш всички ракли на хазната ми. Не забравяй да известиш на

всички царедворци — от най-малкия до най-големия, че утре в часа, когато трябва да се явят пред мен, да отдадат на него всички почести, които се оказват на мен... Иди си сега и гледай да изпълниш точно волята ми.

Великият везир си отишъл, халифът си легнал в друга стая, като заповядал на своя верен роб Месрур да го събуди на другата сутрин, преди да се е събудил Абу-Хасан.

И тъй, на другия ден сутринта халифът влязъл в една стаичка, която била с няколко стъпала по-високо от другите стаи и откъдето през едно зарешетено прозорче можел да наблюдава, без да бъде забелязван, цялата стая, в която още спял снощният му приятел.

Всички царедворци, мъже и жени, влезли веднага един след друг и благопристойно, без шум, както било обичай, заели местата си всеки според положението си. Започнало да се разсъмва; според мюсюлманската вяра било време за ставане за молитва. Придворният, който стоял до възглавето на халифа, поднесъл към носа на спящия една гъба, потопена в оцет от рози. Абу-Хасан кихнал и поотворил очи; въпреки че не било още достатъчно светло, той видял, че се намира в средата на голяма стая с богата наредба, украсена с големи златни вази, с копринени пердета и килими, а около него стояли млади, чудно красиви девойки, едни с арфи, други с лютни и с дайрета, готови да засвирят. Зад тях, скръстили на гърди ръце, роби арапи в блестящо облекло. Като погледнал завивката, с която спал, видял, че е от червено кадифе със златоткани нишки и с маргарит; до леглото било поставено също такава облекло, а отстрани върху възглавница — халифски тюрбан.

Като видял всичко това, Абу-Хасан се замаял... спомнил си какво е говорил вечерта със своя гостенин и си помислил:

„И таз хубава! Станах и халиф! Гледай ти сън!“ — затворил очи и наместил отново глава върху възглавницата, за да продължи съня си. Но един роб му се поклонил ниско и казал боязливо:

— Повелителю на правоверните, твое величество не бива да заспива пак, време е за утринна молитва, слънцето ей сега ще изгрее.

Тези думи зашеметили Абу-Хасан. „Буден ли съм или спя?... Ами!... Спя!... Не може да бъде!... Спя!...“ И като държал очите си все още затворени, не се помръдвал. Но след малко, като не получил никакъв отговор, робът пак казал:

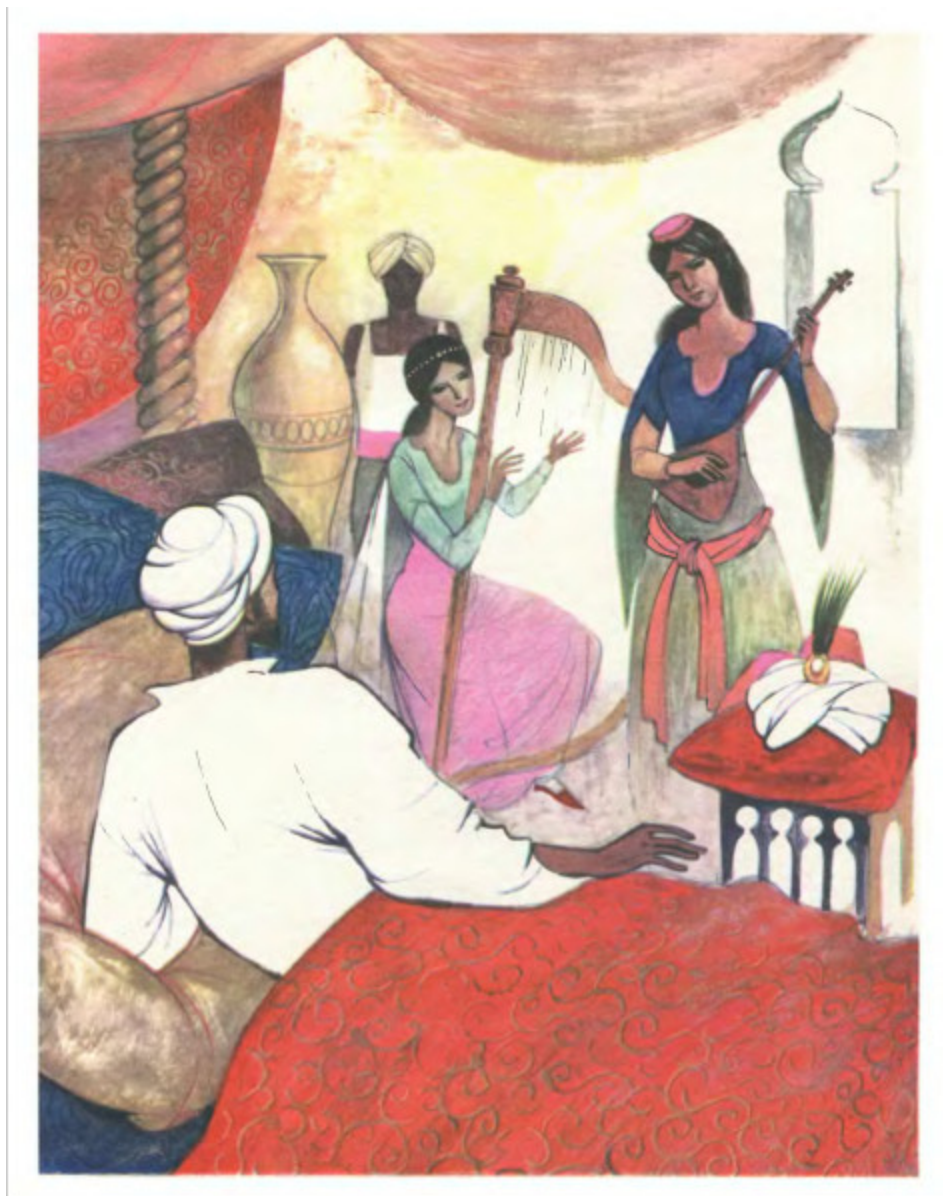
— Повелителю на правоверните, твое величество да не се сърди, дето дръзвам да повторя, че трябва да се събуди, ако не иска да пропусне часа на утринната молитва.

„Излъгах се — помислил Абу-Хасан, — не спя!“

Отворил очи и понеже било вече ден, много добре видял всичко, което му се мярвало в предишната здрачевина. Изправил се на лакти и се огледал с усмивката на човек, който се пробужда доволен от сладък сън с приятни сънища.

Придворните девойки му се поклонили ниско-ниско и веднага арфите и тамбурите, лютните и дайретата засвирили ангелска песен, която развълнувала дълбоко Абу-Хасан. Но въпреки това предишните му мисли го връхлетели пак:

„Леле, какво ли ще е това? Къде се намирам? Какъв е този палат? Какви са тези чудесии? Тези блестящи роби и тези царедворци? Тези чудни хубавици и песни, които те възнасят в небесата? Как така да не мога да разбера дали сънувам, или съм буден?“

И докато тези въпроси се нижели в ума му, към него се приближил Месрур, главатарят на робите, и казал:

— Повелителю на правоверните, нека твое величество ми позволи да му напомня, че няма обичай да става късно, освен ако, да пази бог, е болен. Твое величество трябва веднага да се качи на престола, настъпи часът на царския съвет.

От думите на Месрур Абу-Хасан разбрал, че не спи и следователно всичко, което става с него, не е сън, а действителност. Но не знаел още какво трябва да прави и как да го направи и затова стоял

умислен. Като стоял няколко мига нерешително, вгледал се в Месрур и казал:

— Я слушай, ти с кого говориш и на кого казваш „повелителю на правоверните“?

— Твое величество — отговорил Месрур усмихнат — ми говори тъй, за да ме изпита или да се пошегува. Кой друг може да е повелителят на правоверните, ако не твое величество? Месрур, презреният роб, няма право да забрави това и предполага, че лош съм тази нощ е смутил почивката на твое величество.

Абу-Хасан избухнал в смях и отпуснал глава на възглавницата... Като се насмял, понадигнал се пак на лакти и се обърнал към едно арапче, също тъй черно, както и Месрур:

— Я слушай, малчуган, я ми кажи ти, кой съм аз?

— Премъдри и преславни — отговорило момчето и с наведени очи запремигало. — Твое величество е повелителят на правоверните, земен наместник на господаря на света.

— Така ли?... Бре, много си мъничък, а пък си голям лъжец.

Сетне направил знак на една девойка да се приближи, протегнал ѝ ръка и рекъл:

— Хубавице, бъди добра и захапи върха на пръста ми, за да разбера буден ли съм, или спя?

Девойката леко захапала върха на пръста му. Абу-Хасан го дръпнал бързо.

— Не спя... Но как е възможно? Как така, без да разбера, изведнъж станах халиф? Това е някакво чудо необяснимо. — И с меден глас се обърнал към красивата девойка: — Моля те, хубавице, кажи ми право, истина ли е, че... че съм повелителят на правоверните?

— Самата истина е, пресветли господарю — отговорила девойката, — толкова е истина, че... и ние се учудваме защо твое величество се съмнява в това...

Абу-Хасан я изгледал продължително, поклатил глава и с блага усмивка на уста ѝ отговорил:

— Да, разбрах! И ти си една... лъжкиня... Много добре знам аз кой съм.

Главатарят на робите, като видял, че господарят иска да стане от леглото, му подал ръка и рамо да се подпре. Щом Абу-Хасан се изправил на крака, царедворците, мъже и жени, му се поклонили ниско и всички в един глас го поздравили:

— Добро утро, твое величество! Нека бог надари с щастие и радост деня ти!

— Ах! Божичко, какво чудо! — извикал повелителят. — Какъв си легнах снощи и какъв се събуждам сега?... Гледай ти как може да се промени животът на човека само за една нощ... Голямо чудо!... Да пукна ако разбирам нещо.

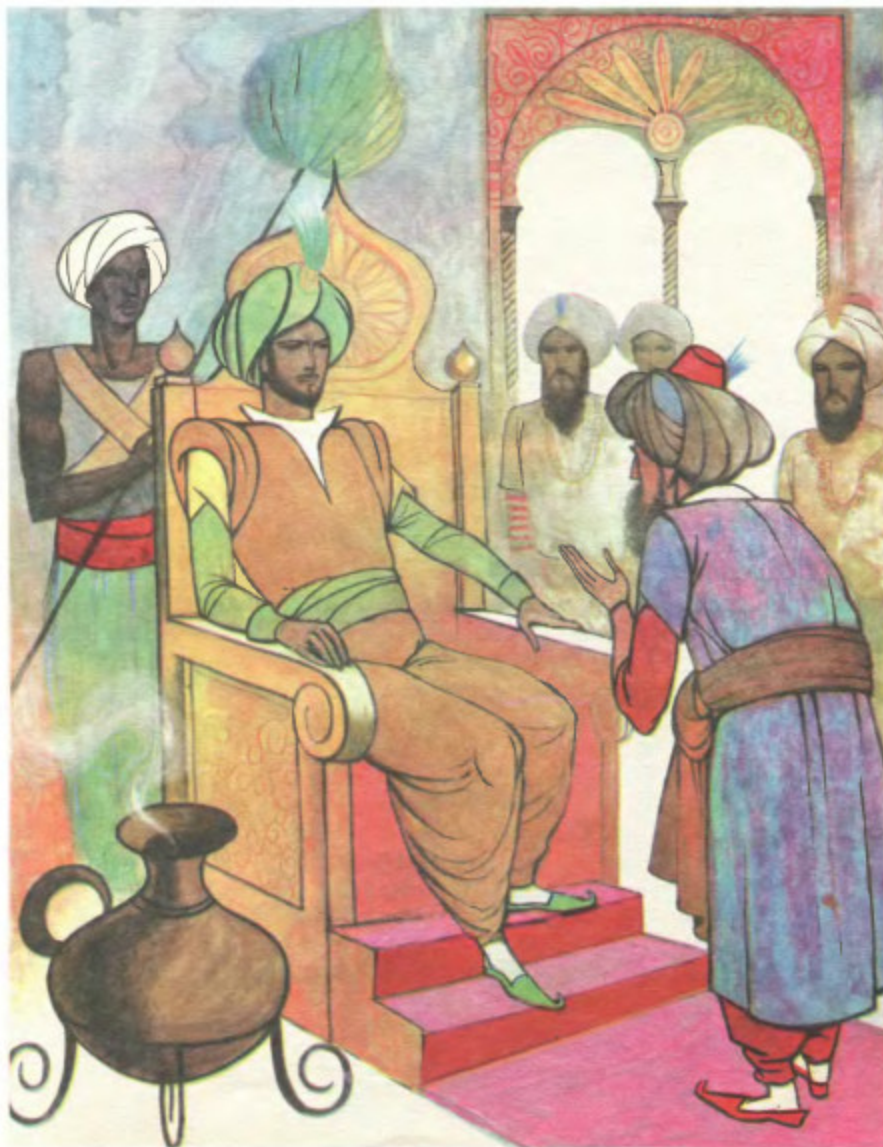
Докато довърши думите си, неколцина царедворци го облекли, а другите, заедно с робите арапи, се наредили в две редици от двете му страни чак до вратата, през която трябвало да мине, за да отиде в тронната зала. Месрур, главатарят на арапите, го завел до стъпалата на трона. Подпирайки се на рамото му, Абу-Хасан изкачил стъпалата и седнал на трона.

В същото време Харун-ал-Рашид минал бързо на друго прозорче с решетка, през което се виждала тронната зала.

Като гледал наляво и надясно, Абу-Хасан видял всички царедворци и дворцови офицери подредени, застанали мирно,

изопнати като свещи, впили очи в неговите, без да мигат и като че без да дишат.

На Харун-ал-Рашид, който най-внимателно наблюдавал отгоре през решетката, още от самото начало му харесало колко достойно и мъдро съумял Абу-Хасан да заеме мястото му.

Веднага щом халифът седнал на престола, вдигнал глава и подпрял длани на коленете си, великият везир Джафар му се поклонил доземи и казал:

— Повелителю на правоверните, нека бог озари с милостта си твое величество, а враговете ти да хвърли в пламъците на ада!

След всичко видно и чуто от момента, когато се пробудил в леглото на халифа, досега, когато седял на трона, Абу-Хасан, наистина започнал да вярва, че е халиф. И повече не искал вече да размишлява по какво чудо на съдбата е стигнал тук и решително, като истински халиф се заловил за работа. Попитал великия везир дали има важни донесения. Джафар му отговорил:

— Повелителю на правоверните, емири, везири и всички офицери чакат заповедта ти, за да дойдат да се поклонят на твое величество.

— Да влязат! — отговорил Абу-Хасан.

Великият везир се обърнал към главния вратар:

— Повелителят на правоверните заповядва да изпълниш дълга си!

Вратите се разтворили широко и всички висши офицери, облечени от глава до пети в коприна и сърма, наредени един зад друг, с тържествена походка влезли да се поклонят пред господаря си, като коленичели и допирали чело о пода. След това в същия ред се оттеглили и се строили от двете страни на престола.

Щом церемонията свършила, великият везир започнал да докладва за различни дела по книжата, които държал в ръце. Наистина тези дела не били нито от голямо значение, нито пък много сложни, но все пак били политически дела. Без да умува дълго, Абу-Хасан ги разрешил правилно, с малко думи, без да се обърква, и всички решения били добри благодарение на здравия му разум.

Докато великият везир още докладвал, Абу-Хасан зърнал сред множеството офицери началника на полицията, когото познавал, защото го бил срещал няколко пъти в града. Той прекъснал везира и му казал:

— Я почакай мъничко, трябва да дам бърза заповед на полица... Капитане, я ела насам!

Капитанът приближил престола, кланяйки се, а халифът продължил:

— Капитане, иди бързо, на един дъх, на еди-коя си улица, в еди-коя си махала (казал му ги по име); там има джамия, а при джамията ще намериш да стоят на приказка имамина и четирима белобради

мъже. Пипни ги веднага и нареди пред очите ти да им ударят по ходилата на всеки от белобрадите по сто волски жили, а на имамина — четиристотин... И веднага се върни да ми кажеш как си изпълнил заповедта ми... Хайде да те няма!

Без да продума, капитанът се поклонил дълбоко и бързо отишъл да изпълни заповедта.

Като чул тази разпоредба, дадена така късо и решително, Харун-ал-Рашид се усмихнал доволно; видял, че Абу-Хасан не губи времето си в глупости, а бърза да използва случая да накаже заслужено онези завистливи злоезичници.

Великият везир продължил доклада си и още преди да го довърши, полицаят се върнал и казал:

— Повелителю на правоверните, намерих имамина и четиримата старци да стоят на приказки в онази джамия и като доказателство, че съм изпълнил точно заповедта на твое величество, донесох тази разписка.

Извадил от пазвата си един лист и го подал на халифа. Абу-Хасан прочел за онова, което се е извършило в двора на джамията, като внимателно се вгледал в имената на подписалите се хора от махалата. Той познавал всички, които с подписите си потвърждавали като очевидци станалото. Като свършил четенето, казал доволен на капитана:

— Много добре! Мини на мястото си... А сега ти, везире, кажи на хазнатаря да вземе една кесия с хиляда жълтици, да я занесе пак в онази махала, в която ходи полицаят, и да я даде на майката на Абу-Хасан, виден човек в онази махала, поне за онзи, който познава неговия дом. Иди и се върни веднага.

Великият везир лично занесъл кесията, предал я на старицата и й казал само толкова, че е дар от халифа.

Старата приела дара много учудена, не можела да разбере отде накъде на халифа ще му хрумне да й изпраца толкова пари; откъде можела тя да знае какво става в палата!

Докато великият везир отсъствувал, полицаят докладвал едно по едно за всичко, случило се през изтеклата нощ в Багдад, а халифът слушал с голямо внимание. Когато везирът се върнал и му казал, че е изпълнил съвсем точно заповедта, той го попитал:

— Добре, но сети ли се да попиташ старата дали синът ѝ Абу-Хасан е вкъщи?

— Да, разбира се, пресветли господарю. Попитах я и тя ми отговори, че синът ѝ си е вкъщи, в стаята си, но че спи и не може да го събуди, защото тази нощ пирувал до късно с един гостенин.

При тези думи халифът не могъл да се въздържи и се разсмял от сърце и всички, разбира се, се зарадвали, че всеилният им господар е така весел. Тогава Месрур дал знак на събралите се, който означавал, че съветът е завършил и че всеки е свободен; всички си тръгнали, като минавали един подир друг край трона и се покланяли дълбоко. До престола останали само Месрур, великият везир и телохранителите. Абу-Хасан станал от престола, също така както бил седнал — подпирайки се с една ръка о рамото на верния Месрур, а с другата о рамото на един як офицер и минал пак в първата зала. Харун-ал-Рашид

също се преместил на другото прозорче с решетка, от което се виждало всичко.

Месрур завел Абу-Хасан в трета зала, дето чакали много певици, които, щом го видели, започнали да свирят на арфи, на китари и тамбури, да дрънкат на дайрета и да пеят на различни гласове толкова хубаво, че Абу-Хасан бил омаян.

Оттук, съпроводен от певиците, Месрур го завел в друга голяма зала, където блестели чудни богатства, кадифета, коприни, злато и безценни камъни. От украсения със седеф таван, който хвърлял ослепителни отблясъци, се спускали седем полилея от тежко злато, всеки с по седем свещника. В средата на залата имало трапеза със седем златни блюда с гозби, от които се вдигали благовонни пари. Отстрани на седем групи се наредили певиците и от всяка група излязла отпред по една певица, една от друга по-хубави, облечени в ефирни коприни, и се приближили до трапезата.

Когато Абу-Хасан влязъл, следван от пеещите девойки, той се спрял за миг, изумен от толкова чудесии. Дълго гледал захласнат всичко наоколо си — от искрометния таван до килимите, в които краката му потъвали. И едва когато Месрур с дълбок поклон му напомнил, че гозбите изстиват, той могъл да се помръдне от мястото си и да отиде на трапезата. Щом седнал, седемте девойки го окръжили и започнали да му веят с ветрила, направени от гъвкави паунови пера. Възхитен, Абу-Хасан се вгледал във всяка девойка поотделно и с мила усмивка им казал:

— Хубавици, защо се морите да ми веете всички заедно. Само една от вас може да ме разхлаждава, а другите шест, моля ви, да заповядате до мен на трапезата, да ме забавлявате, защото... как да ви кажа... колкото и вкусни гозби да имам, сам на трапезата не ми е сладко.

Девојките веднага седнале до него. Но видял, че от свян те не хапват нищо, той сам им поставил в блюдата гозби и любезно ги подканил поне да вкусят. Сетне ги попитал поред как се казват. Те се наричали така: *Коралови устни*, *Слънчеви лъчи*, *Радост за очите*, *Прасковен мъх*, *Омайно сърце*. После попитал и онази девојка, която му веела хлад с ветрилото, и тя му казала, че се нарича *Медено шекерче*. Тя била чудна хубавица!

На всяка от тях Абу-Хасан казал подходяща за името ѝ шега, та истинският халиф, който виждал и чувал всичко от стаичката си, още веднъж се убедил, че приятелят му е умен човек.

Когато девойките видели, че Абу-Хасан се е нахранил, една от тях станала и се обърнала към роба, който стоял със скръстени ръце на гърдите и чакал заповеди:

— Повелителят на правоверните желае да хапне от сладкишите; донесете да се измие!

Девойките станали от трапезата, взели от ръцете на робите една — златен леген, друга — златна кана, трета — копринен пешкир, коленичили пред Абу-Хасан и му полели да се измие. След това дръпнали една копринена завеса и се разтворила врата към нова зала.

Месрур минал напред и с дълбоки поклони поканил халифа в другата зала, която била още по-богата, сетне трета, още по-богата и във всяка — по седем групи певци от хубави по-хубави, и трапези, отрупани с плодове, със сладкиши, сладка и най-различни отбрани лакомства. Така го развеждали цял ден, докато започнало да се смрачава. В последната зала Абу-Хасан видял нещо, което дотук не бил още виждал:

Седем големи сребърни кани, пълни с царско вино, а около тях седем сребърни купи, позлатени отвътре. Той седнал на трапезата, съвсем замаян от хубостта на други девойки, които чакали заповедите му. Поискал да узнае как се казват и плеснал с ръце, за да накара певците да млъкнат. Изведнъж настъпила тишина; той хванал за ръка една от седемте девойки, която била по-близо, поканил я да седне до него и я попитал как се казва. Тя му отговорила:

— *Бисерен наниз.*

— Няма по-подходящо име за теб — казал Абу-Хасан, — хубаво име ти е дал твоят кръстник. А аз бих казал още, че твоите зъби надминават всички бисери на света... Драга моя, *Бисерен наниз*, много ще ти бъда благодарен, ако с твоите ръчички ми напълниш купата с вино.

Девойката изпълнила заповедта му. Абу-Хасан взел пълната купа и като гледал много нежно ту купата, ту девойката, казал:

— *Бисерен наниз*, за твое здраве... Моля те, пийни и ти в моя чест.

Девойката напълнила една купа, вдигнала я и изпяла една песен с прекрасен глас. Абу-Хасан бил възхитен. След това хванал за ръка друга девойка, поканил я да седне до него и попитал и нея как се казва. Тя му отговорила:

— *Зорница*.

— Не може да се намери по-сгодно име за теб — казал Абу-Хасан, — хубаво име ти е дал твоят кръстник, а аз ще добавя, че твоите очи надминават всички звезди на небето... Мила моя *Зорнице*, много ще ме зарадваш, ако напълниш две купи — по една за двама ни.

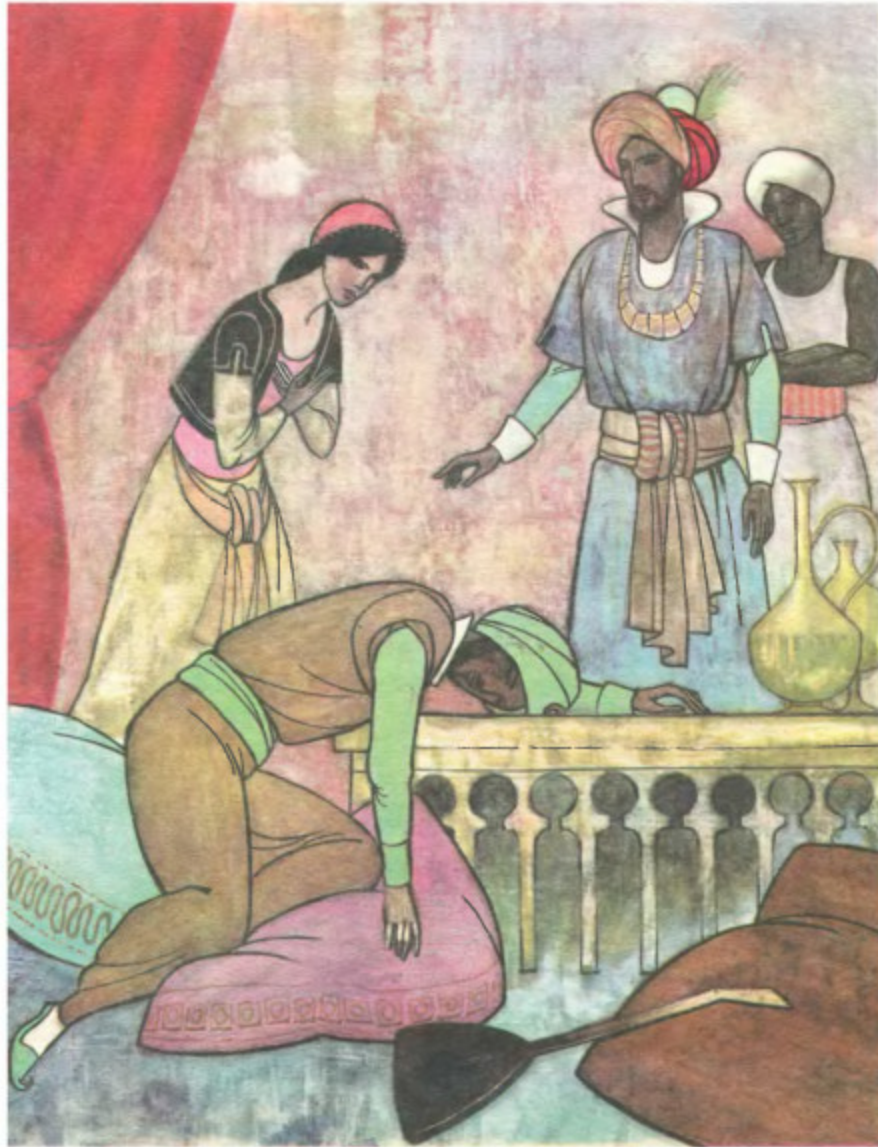
И като продължил все така, докато стигнал до последната девойка, която се казвала *Дневна светлина*, той изпил седем пълни купи. После *Бисерен наниз* напълнила още една купа и весело му казала:

— Повелителю на правоверните, позволявам си да бъда дръзка и да помоля най-покорно твое величество да изпълни едно мое желание: да изпие тази последна купа с вино, след като изслуша и от мен една песен, за която, надявам се, няма да съжالياва, че я е чул.

— На драго сърце, душо моя — казал Абу-Хасан и поел купата, — дори нещо повече: аз, като господар на правоверните, заповядвам да ми изпееш една песен. Хубавица като теб, каквото и да стори, все хубаво и мило ще бъде.

Девойката му засвирила с тамбурата и запяла песен, в която славела халифа. Когато песента свършила, Абу-Хасан извикал на певицата:

— Да си ми жива и здрава, хубавице! Халал да ти е всичко! — и изпил виното до капка, сетне се обърнал да ѝ каже още една добра дума, но едва успял да отвори уста и да измърмори нещо неразбрано и тозчас подпрял ръцете си на масата, обронил върху тях глава и заспал дълбоко.

Вече се стъмнило съвсем. Харун-ал-Рашид, който видял и чул всичко, бързо слязъл в залата, доволен, че станало точно, както той искал. Заповядал да свалят халифските дрехи на Абу-Хасан и да му облекат дрехите, с които миналата вечер го занесли в палата. След това извикал същия силен роб и му казал:

— Вземи го сега внимателно на гръб, занеси го у дома му и го сложи на дивана, а когато излезеш, не забравяй да оставиш пътната врата отворена.

Скоро робът се върнал в палата и казал на халифа, че е изпълнил точно заповедта му.

Изтегнат удобно на дивана, Абу-Хасан спал до късно на другия ден... Когато поотворил очи, много се учудил, че се намира в своя дом и започнал да вика с гальовен глас:

— *Бисерен наниз! Зорнице! Коралови устнички!* Къде сте? Елате тук, хубавици!

Майка му го чула от съседната стая и дошла бързо.

— Какво ти е, синко? Какво става с тебе?

Абу-Хасан вдигнал гордо глава и я попитал:

— На кого казваш ти синко, бабо?

— На теб, кому другиму? Не си ли ти моят син Абу-Хасан?

— Аз твой син? Защо не мислиш какво говориш? Аз Абу-Хасан? Какво дрънкаш? Аз съм повелителят на правоверните!

— За бога, синко, мълчи да не чуе някой и да помисли, че си луд.

— Луда си ти, бабо! Повтарям ти, че аз съм повелителят на правоверните.

— Ах, синко, какъв зъл дух те мъчи, та бълнуваш — извикала старата. — Не виждаш ли, че си в твоята стая, в стаята, в която си се родил и си живял досега?

— И на мен ми се струва, че имаш право — казал Абу-Хасан и потрил очи. — Аз съм Абу-Хасан, ти си моята майка и двамата сме в моята стая.

Бабата помислила, че синът ѝ се е свестил и понечила да се засмее, но Абу-Хасан, който дотогава лежал, се надигнал, огледал се, закрил очи с ръце и извикал страшно:

— Махай се от очите ми, дърта усойнице! Не съм аз твой син! Аз съм повелителят на правоверните, чу ли? Махай се!

— За бога, синко, свести се! Мълчи да не чуе някой!

— Махай се, да не те виждам повече!

Горката старица, като видяла, че не може да се разбере с него, заблъскала с юмруци главата си и заридала.

Но Абу-Хасан се разсърдил още повече, захванал да я ругае, та дори като лошо дете се спуснал, блъснал я в стената, та едва не я смазал.

Старата запищяла и всички съседни се събрали. Що има? Какво е станало?

Наскачали и отгървали старицата.

— Какво правиш, Абу-Хасан? Да не си полудял? Нямах ли страх от бога, човече, та вдигаш ръка срещу майка си?

Треперейки от яд, Абу-Хасан погледнал с блуждаещ поглед наоколо си и извикал:

— Кой е тоя Абу-Хасан, за когото говорите?... Как си позволявате да ме наричате Абу-Хасан... Знаете ли вие кой съм аз? Аз съм повелителят на правоверните, чувате ли? Всички вълн! Махайте се!

Съседите разбрали, че човекът е полудял, и за да не направи някоя беля, вързали му ръцете и краката. Понеже не искали да го оставят сам със старата жена, един от тях изтичал да извести надзирателя на лудницата и начаса се върнал с няколко слуги, които носели със себе си въжета, ремъци и волски жили.

Щом ги видял, Абу-Хасан започнал да се мята и да крещи, но надзирателят скоро го умирил с две — три волски жили по гърба. Вързали го като сноп и го отвели в лудницата.

А там, след като му ударили още петдесетина волски жили, както му било редът, затворили го в желязна клетка и цели три седмици все една и съща дажба всеки ден; и след всеки бой надзирателят го питал:

— Е! Казвай сега: вярваш ли още, че си повелителят на правоверните?... А бе, човече, съвземи се, послушай ме...

— Нямам нужда от съветите ти — отговарял болният. — Не съм луд, но ако ме изтезаваш и смазваш от бой още дълго време, наистина ще ме подлудиш.

Нещастната старица идвала всеки ден, за да разбере как е синът ѝ. Съсипвала се от плач, като слушала как се вайка от болки и виждала гърба и хълбоците му подути, покрити със синини. Не знаел горкият как да застане, че да почувствува мъничко облекчение. Колкото пъти отваряла уста с блага дума да разбере дали умът му се е върнал, той я ругаел и я гонел и тя винаги се връщала вкъщи с черната мисъл, че за сина ѝ вече няма лек.

Но полека-лека споменът, че някога е бил облечен в халифски кафтан, че е имал власт на халиф, че заповедите му на халиф са били изпълнявани като закон, избледнял и Абу-Хасан започнал да мисли и иначе: „Е, добре де, да речем, че съм халиф, но ако съм халиф защо се събудих у дома си? Защо като се събудих не бях заобиколен с роби и царедворци? Защо великият везир и толкова офицери, които бяха около мене, ме напуснаха?... Не, не е възможно... Било е само сън... Да. Но заповядах на полицая да накаже ония петима злоезичници и на везира да занесе кесия жълтици на майка ми и заповедите ми бяха изпълнени. Тогава?... И аз не знам какво да кажа, нищо не разбирам... И колко още други работи не разбирам и няма да ги разбере никога!“

Така разсъждавал Абу-Хасан, когато пристигнала майка му. Като го видяла така съсипан и сломен, тя пак се разридала и го запитала:

— Как си, синко? Как е главата ти? Избави ли се от нечестивия дух, който те измъчва?

— Мамо — отговорил много спокойно Абу-Хасан, — и аз сега разбирам, че съм бил луд и те моля да ми простиш страшния грях, който направих, като вдигнах ръка срещу тебе като негодник. Моля и нашите съседи да ми простят, ако съм ги обидил с нещо, когато ме бяха прихванали. Един съм ме побърка, един чуден съм, който навярно би побъркал и много по-умен от мене човек. Но било що било — вече знам, че всичко е било въображение: уверих се, че не съм призракът на всемогъщ халиф, а само клетият Абу-Хасан с премазани кости. Да, аз съм твоят син, който винаги те е почитал до онзи проклет час на греха и който, покаян, отсега нататък ще те почита, докато е жив!

Зарадвана от умните му думи, майката извикала:

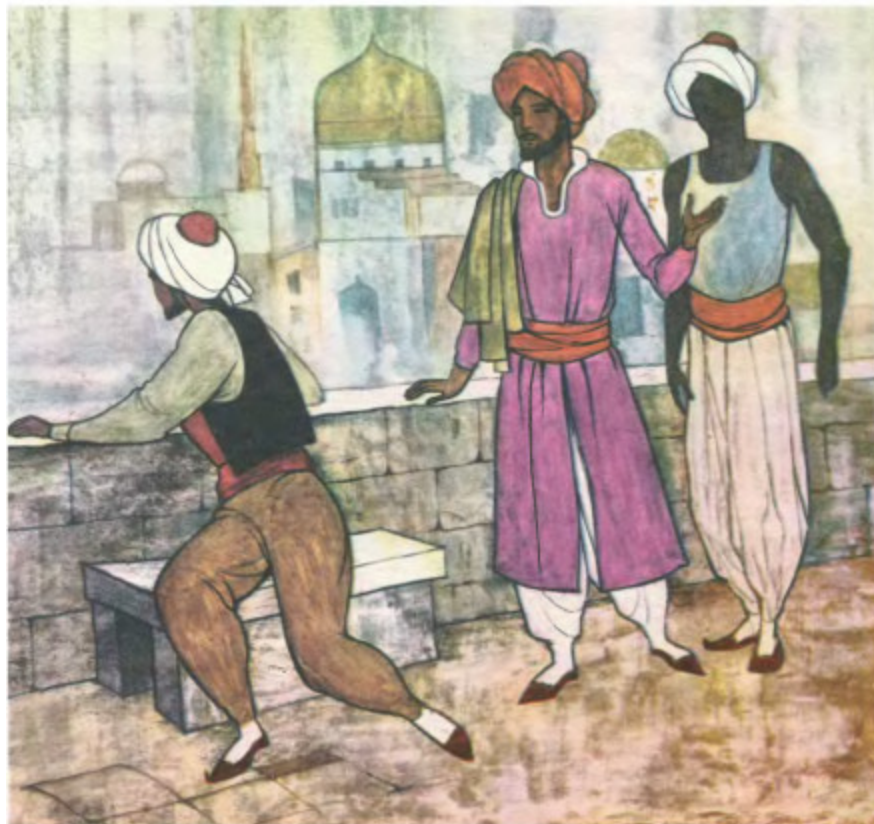
— Сине мой, аз съм ти простила, нека бог да ти прости и да му благодарим, че те избави от нечестивия дух.

И радостна, старата изтичала при надзирателя на лудницата и му казала, че синът ѝ е напълно излекуван. Дошъл и надзирателят, въртял го, сукал го с най-различни въпроси и като видял, че е здрав, с всичкия си ум, пуснал го да си иде.

Завърнал се вкъщи пребит, Абу-Хасан лежал дълго, докато се излекува. След време, когато се почувствувал добре, взело да му дотяга да стои вечер сам у дома си и затова решил да се върне пак към стария си обичай. И една вечер, било по залез-слънце, първият ден от месеца, тръгнал да си търси гостенин. Отишъл и застанал както по-рано на края на моста и зачакал да дойде някой чужденец. Точно в този ден халифът имал обичай да ходи предрешен из града, дори и извън крепостните порти. Едва седнал на една пейка, Абу-Хасан забелязал, че по моста идва познатият му търговец от Мусул, следван от роба великан. И сигурен, че от този търговец са му дошли всичките беди и ядове, защото бе оставил пътната врата отворена, казал си на ум: „Боже, прости ми, струва ми се, че този е чародеецът, който ме омагьоса!“ И обърнал поглед на другата страна, за да не го гледа, докато отmine. Халифът знаел какво се е случило с приятеля му, когато на другия ден след пиршеството в палата се бе пробудил в собствения си дом. И понеже бил владетел с добро сърце и обичал правдата,

решил да вземе Абу-Хасан при себе си и да го възнагради за патилата му. И затова, преоблечен пак като мусулски търговец, той потърсил приятеля си на старото място. Зърнал го да стои на пейката и забелязал, че нарочно обръща глава, за да не го види. Тогава халифът заобиколил тихичко пейката, навел се и лице в лице му казал:

— Ей!... Ти ли си, братко Абу-Хасане? Кланям ти се доземи. Позволи ми да те целуна!

При тези думи Абу-Хасан извърнал очи и рекъл:

— А аз никак не ти се кланям и нямам нужда нито от поклона ти, нито от целувките ти... Хайде, върви си по пътя.

— Но как е възможно това? — казал халифът. — Не ме ли познаваш? Нали си спомняш колко хубаво прекарахме оная вечер в твоя дом, беше преди месец, когато ти ми направи такава голяма чест и ме нагости така хубаво!

— Не! Не те познавам и не разбирам за какво говориш... Тръгвай си и ме остави на мира!

Но халифът не се отказвал така лесно и прибавил:

— Не мога да повярвам, че не ме познаваш, та ние съвсем скоро се виждахме; сигурно си спомняш как ти благодарих за доброто гостоприемство, какви благопожелания ти направих и как ти обещах да ти помогна, нали думата ми тежи в доброто общество...

— Не знам колко ти тежи думата и в какво общество, нямам никакво желание да проверявам това, ала знам, че след твоите благопожелания полудях... — отговорил Абу-Хасан. — Моля те, за бога, върви си по пътя, остави ме на мира.

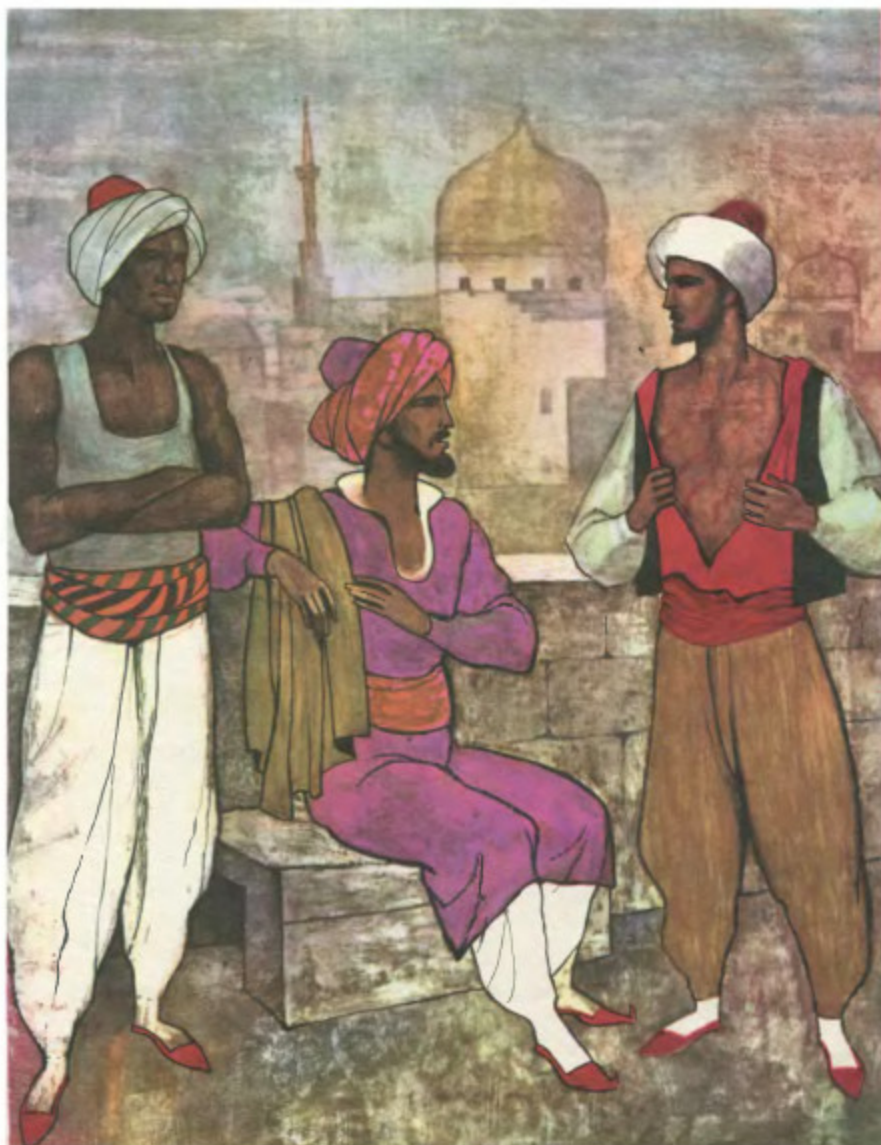
— Не, брате Абу-Хасане, прощавай, но аз не мога да се разделя с тебе така! Бъди така добър още веднъж да ме поканиш у дома си, да ме нагостиш и да ме подслониш. Направи ми още веднъж честта да изпия купа вино с тебе.

— Абе човече, ти не разбираш ли от дума? Сто пъти ли искаш да ти повтарям? Иди си с бога, драги... Доста изтеглих по твоя вина, доста... сит съм до гуша, не ми се ще и друго да патя.

— Любими братко Абу-Хасане, много си жесток с мене. Моля те, не ми отправяй такива думи, които ме огорчават. Разкажи ми поне като на истински брат какво ти се е случило, за да поправа злото, което казваш, че съм ти донесъл, и да ти поискам прошка. Ако съм ти сторил някакво зло, не е било по моя воля, нито пък съм разбрал, вярвай ми, моля те, за да ти повярва и бог.

Тези думи търговецът изрекъл така искрено и топло, че Абу-Хасан поомекнал, обърнал поглед към него и му казал по-кратко:

— Заповядай, седни тук до мене, да ти разкажа патилата си, за да видиш, че ненапразно съм ти сърдит.

Абу-Хасан разказал подробно за всичко, което му се случило от онази сутрин, в която се събудил в палата и чак до сутринта на другия ден, когато се намерил пак в собствения си дом. И му разказал всичко така, като да е било насън.

— И не се чуди, като казвам, че ти си виновен за всичко, което ме сполетя. Припомни си, бях те помолил, ако си отидеш рано заранта, преди още аз да съм се събудил, да затвориш пътната врата. А ти не я затвори и нечестивият дух влезе и омая главата ми с онзи сън, за който признавам, беше хубав, но аз си знам какво пати кожата ми. Ти ми докара всички беди, твоята разсеяност.

Докато Абу-Хасан разказвал разпалено за патилата си, търговецът избухнал в смях. Това страшно ядосало разказвача и той извикал:

— Тъй, а? Отгоре на всичко и ми се смееш в лицето, когато аз ти се оплаквам от злото, което ми причини? Или мислиш, че си дрънкам врели-некипели, за да си правя смях с тебе?... Ей на, виж, че не те лъжа...

И като казал това, той се навел, разголил рамената и гърдите си и му показал следите от подутините и синините по тялото си. Халифът бил дълбоко развълнуван, като видял белезите, и огорчен, че шегата е отишла толкова далеч, прегърнал Абу-Хасан, целунал го много нежно и казал:

— Стани, прелюбими братко, и ела... Хайде да отидем у дома ти... Искам и тази вечер да се повеселя още веднъж с теб... и утре с божия помощ ще видиш, че всичко ще тръгне добре, много добре... послушай ме, по-добре не ще може и да бъде...

И полека-лека с нежност и сладки думи търговецът усмирил яда на приятеля си, който му казал:

— Ще те взема и тази вечер у дома си, но ще ми се закълнеш, че утре сутринта няма да забравиш пътната врата отворена, та пак да се вмъкне нечестивият в дома ми.

Търговецът обещал, че този път, пази боже, няма да забрави. Станали двамата от пейката и тръгнали към дома на Абу-Хасан. По пътя, за да подбуди още повече приятеля си към приказка, търговецът му казвал постоянно:

— Веднъж вече съм ти дал думата си, а дадена дума, хвърлен камък! Аз не съм кой да е; аз съм виден търговец и добър човек... Можеш да имаш вяра в мене.

Тъй вървели двамата един до друг, а зад тях робът, докато стигнали по мръкнало в дома на Абу-Хасан. Той запалил светлика и двамата седнали на дивана, трапезата била наредена и те започнали да вечерят като стари приятели. След вечерята старата раздигнала софрата, донесла плодове, курабии и напитки и си отишла, като ги оставила сами. Абу-Хасан и халифът изпили, без да бързат, по пет — шест чаши вино, като си говорели едно-друго за незначителни неща... Когато гостенинът видял, че Абу-Хасан добре се е разгорещил и

отпуснал, отворил дума за любовта и го попитал дали е обичал през живота си някоя жена.

— Скъпи братко, какво да ти река? — отговорил Абу-Хасан. — Поне досега на мен любовта ми се е струвала като робство; да ти призная — аз в живота обичам да си похапна, не разкошно, но хубаво и чисто, и най-вече да си пийна хубаво винце, както аз си знам; но не сам; обичам да се веселя винаги с приятели особено с някой умен човек... За любов не съм мислил много... Но не мога да кажа, че съвсем не разбирам... Ако имам късмет да срещна хубава и весела жена като една от онези, които видях в съня, за който ти разказах, да зная, че и тя ме харесва такъв, какъвто съм, че вечер ми е скучно да стоя сам, да ми пее хубаво и да разговаря с мен, като се стреми всякак да ме накара да я харесам, е — тогава... май че няма да кажа не. А може да стане обратното, да се прилепя към нея с цялата си душа и тогава ще бъда щастлив да ѝ робувам. Ех! Но къде да намеря такава жена?

Абу-Хасан въздъхнал, сякаш дълбока мъка горяла сърцето му, напълнил двете чаши и добавил:

— Но защо да мислим за такива работи? По-добре да си продължим веселието... На здраве!...

След като всеки от тях изпразнил до дъно чашата си, гостенинът пак заговорил:

— Грехота е един толкова приятен, добър и умен човек като тебе и както виждам, отзивчив към любовта, да живее самотен като кукувица, без да вкухва от радостите на света...

— Не ми е трудно — отговорил домакинът — да водя такъв спокоен живот; по-добре така, нежели да ми се случи някоя опърничава и зла жена, която да ми отрови дните.

Гостенинът взел чашата на Абу-Хасан и казал:

— Знаеш ли какво? Остави на мене, аз ще ти намеря девойка, каквато ти трябва на теб. Ще те задомя и ще видиш, че ще ти бъде по сърце.

След тези думи той сипал вино, подал пълната чаша на стопанина и добавил:

— Заповядай, можеш още отсега да пиеш за здравето на онази, която ще ти донесе щастие в живота.

— Да бъде! — отговорил Абу-Хасан. — Щом желаеш да пия за здравето на онази, която... която ми обещавах... въпреки че много не вярвам на твоите обещания.

Той пресушил чашата на един дъх и, разбира се, сънят веднага го грабнал.

Робът го взел на гръб, а халифът, излизайки след него, решен да не връща Абу-Хасан така, както го бе върнал първия път, затворил добре пътната врата.

Щом стигнали в палата, отново същите заповеди, същия ред, всичко, както и предишния път.

На сутринта Абу-Хасан се събудил доста късно и щом се помръднал, веднага се понесла тиха и сладка свирня. Той отворил очи и започнал да се оглежда... Свирнята изведнъж секнала.

Абу-Хасан затворил пак очи, размърдал пръстите си и извикал изплашено толкова силно, че и халифът го чул:

— Пак ме прихванаха! Дръж се сега! Пак в лудницата, пак волски жили. Свети боже, закрилай ме! Онзи проклет гостенин хубаво ме нареди пак. Пак започнаха да ме мъчат видения!... Божичко, не ме оставяй в ръцете на сатаната!

След тази къса молитва той затворил очи и ги закрил с ръце, та дано да заспи отново. Но една от царедворките, която той веднъж вече добре бе видял, се приближила до възглавето му и казала:

— Повелителю на правоверните, тъй като твое величество не става, макар да сме му казали, че се е разсъмнало вече, ще трябва да изпълним заповедта, която твое величество ни е дал за такива случаи.

И изведнъж наскочили повече девойки, вдигнали го от леглото и го сложили върху един килим в средата на стаята. Сетне седем хубавици се заловили за ръце и заиграли около него, а свирците свирели с все сила, дайретата дрънчали и звънтели.

Абу-Хасан седял умислен и съвсем замаян на килима.

„Дали съм наистина повелителят на правоверните?“ И като мислел така, направил знак на играещите *Бисерен наниз* и на *Зорница* да се приближат. Танцът се разтурил, свирнята секнала и девойките се приближили до него. С глупава усмивка той им казал:

— Момичета, кажете ми истината, но самата истина: кой съм аз?

— Повелителю на правоверните — отговорила *Зорница*, — твое величество иска сигурно да се пошегува или може би някакъв сън е размътил ума му. Сигурно е така, защото твое величество днес спа повече от обикновено. Ако ми е позволено, ще разкажа на твое величество всичко, което се случи до снощи.

И Зорница разказала подробно как били наказани имаминът и някакви старци от еди-коя си махала, как била изпратена кесия с жълтици на майката на някой си Абу-Хасан от същата махала, как прекарал той деня, какво ял, какво му пели, и как, докато пил с тях, заспал...

— И оттогава твое величество спа не по обичая си чак досега.

— Хайде-хайде, не думай! — отговорил той и поклатил глава. — Откакто ви видях, мина доста време. Аз си ходих у дома, в моя дом, в дома на Абу-Хасан, ударих майка си, после ме отведоха в лудницата, дете стоях здраво вързан три седмици и всеки ден получавях дажба от

петдесет волски жили... А вие искате да повярвам, че всичко това е било само сън, а? Хайде де! По-добре си кажете, че искате да се посмеете с мене...

— Повелителю на правоверните — каза *Зорница*, — ние можем да се закълнем във всичко, което е най-скъпо за твое величество, че онова, което ни разказа, е само сън. Твое величество не е излизал от снощи и оттогава е спал дълбоко досега.

— Е добре де, добре — отговорил той, — чувам какво ми говориш, но я погледнете тук...

Той оголил раменете си и показал белезите от бича.

— Ще кажете, че и това ли не е истина... Аз и сега още усещам болката...

След това извикал при себе си един от офицерите и му казал:

— Захапи ме за върха на ухото и стисни силно, за да видя дали сънувам, или съм буден.

Офицерът изпълнил заповедта така, че *Абу-Хасан* извикал от болка. И изведнъж екнали с всичка сила китарите, тамбурите, дайретата и гласовете, а девойките и офицерите започнали да танцуват, провиквайки се като луди. И *Абу-Хасан* се увлякъл, станал прав и облечен само по нощница, се спуснал сред танцовачките, хванал две за ръце и започнал да скача и тропа по-лудешки от всички... Хайде, скачай, рипай, не се давай!

А халифът, който наблюдавал всичко отгоре, не могъл повече да се сдържи, отворил решетката на прозорчето и с гръмък глас извикал толкова силно, че заглушил шума:

— Стой, *Абу-Хасане*, спри, че ще ме умориш, не мога повече!

Щом чули гласа на халифа, всички занемели и се вкаменили по местата си. Спрял се и *Абу-Хасан*, вдигнал глава и видял търговеца от *Мусул*. В един миг като че някаква завеса се смъкнала от очите му и той разбрал кой е търговецът. Но това никак не го объркало, а, напротив. Уверил се вече, че всичко случило се е истина, изведнъж разбрал шегата и отговорил весело:

— А! Ти ли си, търговецо?... Радвам се... И се оплакваш, че аз ще те уморя... когато ти си едничкият виновник за всичките ми патила... Ти си заповядал да бият имамина и старците от махалата, не аз, аз си измивам ръцете... Ти си виновникът за всички злини, а аз съм измаменият...

— Имаш право, Абу-Хасане — отговорил халифът. — И съм готов да ти се отплатя за всичко изтърпяно, както ти искаш.

Халифът слязъл при тях и след като девойките облекли приятеля му от глава до пети само в коприна, халифът го прегърнал, целунал го и казал:

— Отсега нататък, Абу-Хасане, ти си ми като брат. Поискай ми всичко, което мислиш, че може да ти достави удоволствие, и ще го имаш!

— Повелителю на правоверните — казал Абу-Хасан, — покорно моля твое величество да ми направи само една голяма добрина засега: да ми каже с какво размъти главата ми, за да мога да успокоя разбъркания си ум.

Халифът благоволил да изпълни желанието му и му разказал всичко случило се, което читателят вече подробно знае.

— Ти сам ми разказа — добавил халифът — колко злочестини са те сполетели от оня ден насам. Не можех да си представя, че има толкова да патиш и да страдаш от една шега; но понеже аз направих грешката, аз трябва да я поправа. Длъжен съм да ти помогна да забравиш всички беди, които, без да искам, ти причиних. Кажи ми, моля ти се, с какво мога да поправа грешката си.

Думите на халифа развълнували повече от всякога Абу-Хасан и той му отговорил със задавен от щастие глас:

— Повелителю на правоверните, всички злини, които изпитах, се изтриха от паметта ми в същия миг, в който разбрах, че са ми били причинени от халифа, от моя повелител. А що се отнася до милостта, с която твое величество иска да ме озари, аз никак не се съмнявам в това. Но мене не ме мъчат мисли за земни блага и понеже ми е позволено сам да избирам, каквото ми сърце иска, аз дръзвам да пожелаю едно нещо: колкото е възможно по-често да бъда до твое величество, за да имам цял живот щастието да ти се кланям и да те прославям.

Това последно доказателство за мъдростта и великодушието на Абу-Хасан спечелило цялата любов на халифа.

— Скъпи ми приятелю — казал той, — от душа ти благодаря, че само толкова лесно нещо ми поиска и от все сърце ти дарявам това, което искаш. Винаги когато пожелаеш, можеш да влизаш в моя палат и да идваш при мене. — И заповядал да му дадат подходящо жилище в палата и му подарил пълна кесия с жълтици. Абу-Хасан се поклонил дълбоко и халифът се оттеглил в тронната зала, където го чакали най-знатните хора на царството.

Вестта за случилото се с Абу-Хасан се пръснала скоро из цял Багдад. И понеже той бил честен, искрен, любезен и умен шегобиец, който развеселявал хората, където и да се намирал, халифът не можел да се отдели от него и при всеки пир го канел в палата си, а по някой път го водел дори и при жена си Зобеида, на която разказал цялата история. Тя много харесала Абу-Хасан и забелязала, че колкото пъти халифът водел при нея своя приятел, той все поглеждал с крайчеца на окоото си една от робините ѝ, която се казвала *Омайно сърце*. И веднъж, когато били сами с халифа, Зобеида се решила да му каже:

— Любими господарю, забелязах, че колкото пъти Абу-Хасан дойде тук, не сваля очите си от *Омайно сърце*. И тя също, щом го види, съвсем се обърква и не знае какво прави. Ти знаеш, че много държи на това момиче, както и твое величество държи на Абу-Хасан. Какво ще речеш? Няма ли да е добре да ги оженим?

— Драга моя — отговорил халифът, — много се радвам, че ми напомни. Аз дори обещах на приятеля си Абу-Хасан да го задомя, да му намеря девойка по негов вкус, и толкоз по-добре стана, че той сам си я избра.

Едва завършил халифът и ето че влезли и двамата — Абу-Хасан и *Омайно сърце*.

Като чул какво е намислил прелюбимият му повелител, Абу-Хасан паднал на колене и казал:

— Не можех да получа по-скъпа съпруга от една благословена ръка, но мога ли да се надявам, че *Омайно сърце* ще се съгласи?

— Ти какво казваш, *Омайно сърце*? — попитала Зобеида девойката.

Момичето не могло да отговори нищо, само се изчервило до върха на ушите и с кръстосани на гърди ръце навело главата си, а това говорело по-красноречиво от най-хубавите думи, че и тя е щастлива да се подчини на решението, взето от нейната прелюбима господарка.

Сватбата станала в палата и продължила много дни във весели пирове, а след това младоженците били оставени да се радват спокойно на щастието си. Абу-Хасан и жена му се обичали много и през всичкото време били все заедно, разделяли се само през часовете, в които трябвало да се явяват пред халифа и Зобеида. А *Омайно сърце* наистина притежавала всички качества, с които можела да пороби Абу-Хасан. Била не само хубава, но тъй както той си желаел, знаела да развеселява вечерите му, трапезата му и не му отстъпвала ни в шегите, ни в купите с вино.

Така живели те до дълбока старост, умни, весели и щастливи под покровителството на пресветлия халиф Харун-ал-Рашид и на великолепната Зобеида.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.